

Ert diarienummer
Fi2025/02401Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Rapporten Nya grindvaktsfunktioner i LOV

Förvaltningsrätten har följande synpunkter.

Inhibition vid ansökan om rättelse på grund av avslut av kontrakt

I rapporten föreslås att det ska införas en skyldighet för upphandlande myndigheter att avsluta kontrakt med leverantörer i vissa angivna situationer, att sådana beslut ska gälla omedelbart samt att en leverantör vars kontrakt avslutats kan ansöka om rättelse i allmän förvaltningsdomstol. Vidare föreslås att domstolen får förordna att myndighetens beslut inte ska gälla innan något annat har bestämts (inhibition). Bestämmelsen (13 kap. 1 b § LOV) föreslås få följande lydelse.

Rätten får förordna att beslut om avslutande av kontrakt enligt 12 kap. 1 § inte ska gälla innan något annat har bestämts. Vid bedömningen ska hänsyn tas till de enskildas intressen, allmänintresset och övriga berörda intressen.

Rätten ska avstå från att fatta ett sådant beslut om det inte är sannolikt att leverantörens ansökan kommer att bifallas.

I författningskommentaren till förslaget anges att rätten vid bedömningen i första hand ska ta hänsyn till brukarnas intresse och i andra hand leverantörens intresse. Att brukarnas intresse ska prioriteras över leverantörens intresse framgår dock inte av utformningen av författningsförslaget.

Inom förvaltningsprocessen finns en väletablerad praxis avseende hur sannolikhetsbedömningen ska göras vid frågor om inhibition (jfr HFD 2014 ref. 13). Det kan därför ifrågasättas om det finns behov av och är lämpligt att vid beslut om inhibition angående avslutande av kontrakt föreskriva en särskild sorts sannolikhetsbedömning så som föreslås i 13 kap. 1 b § andra stycket.

Förfarandet vid avslutande av kontrakt

I rapporten föreslås att den upphandlande myndigheten ska avsluta ett kontrakt som ingåtts bland annat om det framkommer att leverantören borde ha uteslutits vid ansökan eller förhållandena har förändrats så att leverantören, om den varit sökande till valfrihetssystemet, skulle varit föremål för uteslutning. Ett beslut om avslutande av kontrakt kan bli föremål för en ansökan om rättelse i allmän förvaltningsdomstol.

Förvaltningslagen (2017:900), med bland annat bestämmelser om kommunikation med parter, är inte tillämplig vid handläggningen av ärenden enligt LOV, 1 kap. 3 § LOV. Beslut om avslutande av kontrakt är dock av sådan ingripande karaktär och får sådana rättsverkningar för en leverantör att det kan ifrågasättas om inte en leverantör bör ges tillfälle att bemöta vad myndigheten lägger leverantören till last innan ett beslut om avslutande fattas. Ett annat förhållningssätt riskerar att flytta tyngdpunkten i processen till förvaltningsrätt.

Genom den föreslagna ändringen införs även en tidsfrist för att ansöka om rättelse av ett avslutande av kontrakt på tre veckor från det att myndigheten lämnat en underrättelse om beslut om avslutande. Det bör enligt förvaltningsrättens uppfattning, mot bakgrund av ett sådant besluts ingripande karaktär, övervägas om fristen i stället bör kopplas till när leverantören får del av ett beslut om avslutande.

Övergångsbestämmelser

I rapporten föreslås att det ska förtydligas vilket innehåll som ska finnas i förfrågningsunderlaget (föreslagen 4 kap. 1 § LOV).

Vidare anges att det inte bedöms finnas något behov av några övergångsbestämmelser i detta avseende. Förvaltningsrätten bedömer dock att avsaknaden av övergångsbestämmelser kan komma att medföra en skyldighet för upphandlande myndigheter att senast vid ikraftträdandet anpassa sina förfrågningsunderlag även i pågående valfrihetssystem med löpande annonsering som inrättats före ikraftträdandet så att dessa uppfyller de nya kraven. Av rapporten i övrigt framgår inte om detta varit avsikten. Inte heller framgår det av konsekvensutredningen om, eller i vilken utsträckning, detta kommer att påverka upphandlande myndigheter.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Åsa Ståhl samt rådmannen Carina Ludvigsson.

Åsa Ståhl

Carina Ludvigsson